

Βρυξέλλες, 14 Μαρτίου 2025
(OR. en)

6934/25

ENV 140
CLIMA 64
COMPET 141
IND 69
FIN 287
ENER 67

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης: Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 6515/25

Θέμα: Περιβαλλοντική διάσταση της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία
– Ανταλλαγή απόψεων

1. Προκειμένου να κατευθύνει την ανταλλαγή απόψεων επί του προαναφερόμενου θέματος κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου (Περιβάλλον) της 27ης Μαρτίου 2025, η Προεδρία εκπόνησε το συνημμένο σημείωμα, στο οποίο περιλαμβάνονται επίσης ερωτήματα προς τους υπουργούς.
2. Καλείται η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων να λάβει υπόψη το σημείωμα και τα ερωτήματα της Προεδρίας και να τα διαβιβάσει στο Συμβούλιο για την ανταλλαγή απόψεων.

Περιβαλλοντική διάσταση της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία

- Ανταλλαγή απόψεων -

Εισαγωγή

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματα που εξέδωσε τον Απρίλιο του 2024¹, ζήτησε μια νέα ευρωπαϊκή συμφωνία για την ανταγωνιστικότητα. Στη συνέχεια το αίτημα αυτό διατυπώθηκε εκ νέου στη Δήλωση της Βουδαπέστης σχετικά με τη Νέα Ευρωπαϊκή Συμφωνία για την Ανταγωνιστικότητα, η οποία εκδόθηκε από τους ηγέτες της ΕΕ τον Νοέμβριο του 2024. Σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για την περίοδο 2024-2029 και με βάση τα πορίσματα των εκθέσεων των Enrico Letta και Mario Draghi, στις 29 Ιανουαρίου 2025 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση με τίτλο «Πυξίδα ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ»². Η ανακοίνωση περιγράφει μια σειρά πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στη γεφύρωση του χάσματος καινοτομίας, στην κατάρτιση κοινού χάρτη πορείας για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές και για την ανταγωνιστικότητα, στη μείωση των υπερβολικών εξαρτήσεων και στην αύξηση της ενεργειακής ανεξαρτησίας και της οικονομικής ασφάλειας.

Η ανακοίνωση με τίτλο «Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία: Κοινός χάρτης πορείας για την ανταγωνιστικότητα και την απανθρακοποίηση» (CID)³, την οποία η Επιτροπή δημοσίευσε στις 26 Φεβρουαρίου 2025, αποτελεί μία από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες που απαριθμούνται στην Πυξίδα ανταγωνιστικότητας. Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία έχει ως στόχο να καταστήσει την ΕΕ ανταγωνιστικό και ελκυστικό κόμβο για τη μεταποίηση μέσω της προώθησης καθαρών τεχνολογιών και κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων.

Κοινό σχέδιο για την ανταγωνιστικότητα και την απανθρακοποίηση

Σε αυτή την εποχή αυξανόμενων γεωπολιτικών εντάσεων, βραδείας οικονομικής ανάπτυξης και τεχνολογικού ανταγωνισμού, η ΕΕ πρέπει επειγόντως να ενισχύσει το επιχειρηματικό ενδιαφέρον της βιομηχανίας της για επενδύσεις στον τομέα της απανθρακοποίησης και να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του τομέα της καθαρής τεχνολογίας και των ενεργοβόρων βιομηχανιών. Ο στόχος της ΕΕ να καταστεί μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050 πρέπει να συνοδεύεται από ένα προβλέψιμο πλαίσιο για τις βιομηχανίες που θα διασφαλίζει την ανταγωνιστικότητά τους και θα ενισχύει την οικονομική ανθεκτικότητα.

¹ EUCO 12/24.

² 5785/25.

³ 6515/25.

Η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία περιγράφει δράσεις για τη μετατροπή της απανθρακοποίησης σε κινητήρια δύναμη ανάπτυξης για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες, διασφαλίζοντας τη σταθερή ενσωμάτωσή της στις βιομηχανικές, ανταγωνιστικές, οικονομικές και εμπορικές πολιτικές. Προκειμένου το σχέδιο να αποκτήσει επιχειρηματική σκοπιμότητα εντοπίστηκαν έξι κινητήριες δυνάμεις όσον αφορά την οικονομικά προσιτή ενέργεια, τις πρωτοπόρες αγορές, τη χρηματοδότηση, την κυκλικότητα και την πρόσβαση σε υλικά, τις παγκόσμιες αγορές και τις διεθνείς εταιρικές σχέσεις και δεξιότητες.

Όσον αφορά την πρόσβαση σε **οικονομικά προσιτή ενέργεια** και με βάση το σχέδιο δράσης για την οικονομικά προσιτή ενέργεια⁴, η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία τονίζει, μεταξύ άλλων, τη σημασία της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της προώθησης των συμφωνιών αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και των συμβάσεων επί διαφοράς, καθώς και της συνεχούς εστίασης στην αδειοδότηση, μεταξύ άλλων στη βιομηχανία.

Για να δημιουργηθούν **ισχυρές πρωτοπόρες αγορές** για τις ευρωπαϊκές καθαρές τεχνολογίες και τα απαλλαγμένα από ανθρακούχες εκπομπές προϊόντα, απαιτούνται συγκεκριμένα μέτρα τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από την πλευρά της ζήτησης. Η βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα μπορεί να συμβάλει στην απανθρακοποίηση των διαδικασιών παραγωγής σε βιομηχανικούς τομείς που είναι σημαντικοί για την ευρωπαϊκή οικονομία, συμπληρώνοντας άλλες προσπάθειες απανθρακοποίησης. Η ΕΕ διαθέτει ήδη αρκετές πολιτικές που στηρίζουν τη δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα, μεταξύ άλλων την οδηγία για το ΣΕΔΕ⁵ και την οδηγία για τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς (οδηγία CCS)⁶. Επιπλέον, για την επιτάχυνση των έργων δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, ο κανονισμός για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών⁷ θέτει ως στόχο σε επίπεδο ΕΕ την επίτευξη 50 εκατομμυρίων τόνων ετήσιας δυναμικότητας αποθήκευσης CO₂ έως το 2030. Πέραν των ανωτέρω, με τη θέσπιση κριτηρίων ποιότητας της ΕΕ και τον καθορισμό διαδικασιών παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων, ο κανονισμός για την απορρόφηση άνθρακα και την ανθρακοδεσμευτική γεωργία (κανονισμός CRCF)⁸ αναμένεται να παράσχει κίνητρα για επενδύσεις σε καινοτόμες τεχνολογίες απορρόφησης άνθρακα. Ωστόσο, η ΕΕ θα πρέπει να εντείνει σημαντικά τις προσπάθειες για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των βιομηχανικών τεχνολογιών απορρόφησης άνθρακα.

⁴ 6601/25.

⁵ Οδηγία 2003/87/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ένωσης και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/EK του Συμβουλίου (ΕΕ L 275 της 25.10.2003, σ. 32).

⁶ Οδηγία 2009/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/EK, 2001/80/EK, 2004/35/EK, 2006/12/EK και 2008/1/EK, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 114).

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1735 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου μέτρων για την ενίσχυση του οικοσυστήματος παραγωγής τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ευρώπης και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1724 (ΕΕ L, 2024/1735, 28.6.2024).

⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/3012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση ενωσιακού πλαισίου πιστοποίησης για τις μόνιμες απορροφήσεις άνθρακα, την ανθρακοδεσμευτική γεωργία και την αποθήκευση άνθρακα σε προϊόντα (ΕΕ L, 2024/3012, 6.12.2024).

Η εφαρμογή της στρατηγικής για τη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα⁹ αναμένεται να διευκολύνει την ανάπτυξη μιας **αγοράς δεσμευμένου άνθρακα και μόνιμων απορροφήσεων άνθρακα** και να στηρίξει τη χρήση δεσμευμένου άνθρακα σε ευρύτερο φάσμα προϊόντων. Η επικείμενη πράξη για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης της βιομηχανίας θα προτείνει προαιρετική επισημάνση της έντασης άνθρακα για τα βιομηχανικά προϊόντα, αρχής γενομένης από τον χάλυβα. Μαζί με την αναθεώρηση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, θα προτείνει επίσης ειδικά κριτήρια που αποσκοπούν στην αύξηση της ζήτησης της αγοράς για προϊόντα απαλλαγμένα από ανθρακούχες εκπομπές με κριτήρια ευρωπαϊκής προτίμησης. Η Επιτροπή θα ξεκινήσει επίσης εργασίες για την απλούστευση και την εναρμόνιση των **μεθοδολογιών λογιστικής καταγραφής του άνθρακα** για τη στήριξη της ανάπτυξης καθαρών προϊόντων.

Η καθαρή μετάβαση απαιτεί **σημαντικές επενδύσεις**, ενώ επίσης, επιπροσθέτως της χρηματοδότησης από δημόσιες πηγές, η κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων θα είναι ζωτικής σημασίας. Η Επιτροπή θα προτείνει τη σύσταση τράπεζας για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας με στόχο την κινητοποίηση 100 δισ. ευρώ, με βάση χρηματοδότηση από υφιστάμενους πόρους του Ταμείου Καινοτομίας και πρόσθετα έσοδα από τμήματα του ΣΕΔΕ, καθώς και μόχλευση από το InvestEU και εθελοντικούς πόρους των κρατών μελών. Θα βασίζεται σε ανταγωνιστική επιλογή, μεταξύ άλλων μέσω συμβάσεων επί διαφοράς για τον άνθρακα, διασφαλίζοντας παράλληλα τη δίκαιη κατανομή της στήριξης μεταξύ των κρατών μελών.

Η επίτευξη ενός αποτελεσματικού μηχανισμού συνοριακής προσαρμογής άνθρακα (ΜΣΠΑ) είναι ουσιαστική για την **προστασία των βιομηχανιών της ΕΕ που emπίπτουν στο ΣΕΔΕ της ΕΕ** από τον αθέμιτο ανταγωνισμό και για τη διασφάλιση **ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, παρέχοντας παράλληλα κίνητρα για την τιμολόγηση των ανθρακούχων εκπομπών σε παγκόσμιο επίπεδο**. Την πρόταση κανονισμού για την απλούστευση και την ενίσχυση του μηχανισμού συνοριακής προσαρμογής άνθρακα¹⁰ θα ακολουθήσει αργότερα, εντός του 2025, μια ολοκληρωμένη επανεξέταση της λειτουργίας του ΜΣΠΑ, η οποία θα αξιολογήσει κατά πόσον η πρόταση θα πρέπει να επεκταθεί σε πρόσθετους τομείς και κατόντη προϊόντα και θα εξετάσει το ζήτημα της διαρροής άνθρακα στα εξαγόμενα εμπορεύματα.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία με παράλληλη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας είναι απαραίτητο να διασφαλισθεί η **κανονιστική προβλεψιμότητα για τις βιομηχανίες**. Ως εκ τούτου, η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι τα περιβαλλοντικά μέσα, οι κανόνες και η χρηματοδότηση έχουν σχεδιασθεί και αναθεωρηθεί ικανοποιητικά κατά τρόπο προβλέψιμο για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες, προκειμένου να προστατεύονται οι επενδύσεις και να είναι δυνατός ο μακροπρόθεσμος επιχειρηματικός σχεδιασμός.

⁹ 6306/24.

¹⁰ 6609/25.

Η κυκλικότητα στον πυρήνα της απανθρακοποίησης

Η **μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία**, πέραν του ότι αποφέρει περιβαλλοντικά οφέλη και στηρίζει την απανθρακοποίηση, μπορεί επίσης **να μειώσει την εξάρτηση της ΕΕ** από εξωτερικούς προμηθευτές πρώτων υλών και να βελτιώσει την οικονομική προσιτότητα και την πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες. Ο τομέας της ανακύκλωσης και της ανακατασκευής στην Ευρώπη αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς· η αξία του δυναμικού κυκλικότητας της ευρωπαϊκής αγοράς ανακατασκευής προβλέπεται να αυξηθεί από τα τρέχοντα επίπεδά της, που ανέρχονται στα 31 δισ. ευρώ, το 2022, στα 100 δισ. ευρώ έως το 2030, δημιουργώντας 500.000 νέες θέσεις εργασίας.

Πρόσφατα τέθηκε σε εφαρμογή ένα **ευρύ κανονιστικό πλαίσιο** για την τόνωση της κυκλικότητας και τη διευκόλυνση της διαχείρισης των αποβλήτων ως πόρου εντός της Ευρώπης. Ο κανονισμός για τον οικολογικό σχεδιασμό για βιώσιμα προϊόντα¹¹ αποσκοπεί στη βελτίωση της κυκλικότητας, της ενεργειακής απόδοσης, της ανακυκλωσιμότητας και της ανθεκτικότητας των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ με τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού, δυνητικά για όλα σχεδόν τα υλικά προϊόντα. Επιπλέον, η πρόσφατη ειδική ανά προϊόν νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού για τις μπαταρίες¹² και του κανονισμού για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας¹³, έχει θέσει υποχρεωτικούς στόχους ανακυκλωμένου περιεχομένου για διάφορα υλικά, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ είναι σε μεγάλο βαθμό ανακυκλώσιμα. Τέλος, ο κανονισμός για τις κρίσιμες πρώτες ύλες¹⁴ περιλαμβάνει μέτρα για τη βελτίωση της συλλογής και της ανακύκλωσης αποβλήτων πλούσιων σε κρίσιμες πρώτες ύλες. Συμπληρώνεται δε από την πρόσφατη αναθεώρηση του κανονισμού για τις μεταφορές αποβλήτων¹⁵, ο οποίος αποσκοπεί στη σημαντική διευκόλυνση της μεταφοράς αποβλήτων που προορίζονται για ανακύκλωση εντός της ΕΕ, περιορίζοντας παράλληλα την εξαγωγή αποβλήτων εκτός του ΟΟΣΑ, προκειμένου να αποφευχθεί η απώλεια πολύτιμων δευτερογενών υλικών.

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1781 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα βιώσιμα προϊόντα, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2020/1828 και του κανονισμού (ΕΕ) 2023/1542 και για την κατάργηση της οδηγίας 2009/125/ΕΚ.

¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1542 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2023, σχετικά με τις μπαταρίες και τα απόβλητα μπαταριών, για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/98/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1020 και την κατάργηση της οδηγίας 2006/66/ΕΚ.

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2025/40 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2024, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1020 και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/904 και την κατάργηση της οδηγίας 94/62/ΕΚ.

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1252 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για την εξασφάλιση ασφαλούς και βιώσιμου εφοδιασμού με κρίσιμες πρώτες ύλες και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 168/2013, (ΕΕ) 2018/858, (ΕΕ) 2018/1724 και (ΕΕ) 2019/1020.

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1157 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, για τις μεταφορές αποβλήτων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1257/2013 και (ΕΕ) 2020/1056 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006.

Ωστόσο, η μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από **σημεία συμφόρησης στις αγορές κυκλικών προϊόντων και υλικών**. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να τονωθεί η αγορά με την ενίσχυση τόσο της προσφοράς ποιοτικών ανακυκλωμένων υλικών όσο και της ζήτησης δευτερογενών πρώτων υλών. Η Επιτροπή προτείνει, στη Συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, να αντιμετωπιστεί το ζήτημα αυτό μέσω συνδυασμού νομοθετικών μέτρων - θέσπιση πράξης για την κυκλική οικονομία- και άλλων πρωτοβουλιών, όπως η δημιουργία κέντρου κρίσιμων πρώτων υλών και διαπεριφερειακών κόμβων κυκλικότητας.

Ερωτήματα προς τους υπουργούς:

- Πιστεύετε ότι οι δράσεις που προτείνονται στη Συμφωνία για καθαρή βιομηχανία μπορούν να στηρίξουν επαρκώς τις βιομηχανίες της ΕΕ ώστε να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να υλοποιήσουν τη μετάβαση σε μηδενικές καθαρές εκπομπές; Θεωρείτε ότι απαιτούνται πρόσθετες ενέργειες;
- Ποια είναι η άποψή σας για τη συνεισφορά του Ταμείου Καινοτομίας και της προβλεπόμενης τράπεζας για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας στους εν λόγω στόχους;
- Ποιες προκλήσεις και ποια εμπόδια εξακολουθούν να υπάρχουν στην πορεία προς μια κυκλική ευρωπαϊκή οικονομία; Υπάρχουν κενά στη νομοθεσία που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν για την κλιμάκωση της επαναχρησιμοποίησης, της ανακατασκευής και της ανακύκλωσης, και προκειμένου να δημιουργηθεί μια ακμάζουσα αγορά δευτερογενών προϊόντων και υλικών;